

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת וישלח י"ד כסלו תשע"ב | גליון 479

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וספ"י פינטו שליט"א

מלאכי מצוות מילה

על הפסוק "וישלח יעקב מלאכים", כותב רש"י הקדוש: מלאכים ממש! דורשי רשימות אמרו: ממ"ש נוטריקון: ש'ל מצוות מילה! כמו כן, ראשי התיבות של המילים "וישלח יעקב מלאכים לפניו", הינם: "וימל". מצוות ברית מילה הייתה החרב בה השתמש יעקב במלחמו כנגד עשו. מה מיוחד במצווה זו יותר משאר המצוות אותן קיים יעקב בחירוף נפש, כנרמז בתיבת "גרת"י - תרי"ג מצוות שמרת"י?

חכמינו מספרים במסכת מנחות (מ"ג:): בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר: אוי לי שאעמוד ערום בלא מצווה! כיון שנזכר במילה שבבשרו, נתיישבה דעתו. לאחר שיצא אמר עליה שירה. שנאמר "למנצח על השמינית מזמור לדוד", על מילה שניתנה בשמיני.

כמה מפליאים דברי חז"ל אלו. דוד המלך הלא הפקיר את כל חמודות תבל למען עבודתו יתברך, וכפי שקרא על עצמו (ברכות ד'): ריבונו של עולם, לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני חצות לילה אקום להודות לך?! מה כה הפחיד אותו כשמצא עצמו לרגע ללא בגדים. הלא כל אחד מאיבריו ספוג קדושה בלי גבול!?

'בית המרחץ' עליו מדברים חז"ל, הוא אולי לא אותו שרוחצים בו את הגוף, כי אם אותו שרוחצים בו את הנשמות. דוד המלך נכנס לרחוץ מהבלי הזמן ומה מאוד נחרד כשחרוב ענוותנותו מצא דופי בכל אחת ממעשיו.

פניות כאלו ואחרות המעיבות על שלימות המצוות. עד שנזכר במילה שבבשרו. את המצווה הזו קיים כשהיה עולל בן שמונה ימים, חסר יכולת חשיבה. זו היא וודאי מצווה שלימה ומתוקנת. כיוון שיצא, אמר עליה שירה.

מה נאמר באותה שירה? "הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם... אתה ה' תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם, סביב רשעים יתהלכון כרום זולות לבני אדם". בקשה על ניצחון האויבים, דווקא בזכות מצוות מילה...

חז"ל אומרים (ברכות ז'): מהו שכתוב "למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע צדיק ממנו", וכי רשע בולע צדיק?! והלא כתוב "ה' לא יעזבנו בידו"? אלא צדיק ממנו בולע, צדיק גמור אינו בולע! כדי לנצח את הרשע, יש צורך במידה הנקראת "צדיק גמור". זוהי צדקות אמיתית ללא פניות. הרוע, הוא כוח איום. כדי להילחם בו, יש להתייבב עם קומה בריאה וחסונה. מום אחד קטן, והמלחמה אבודה. רק מצוות ברית מילה הנקייה וחפה מכל פניה, היא המבטיחה את הניצחון הקדושה על הטומאה!

יעקב אבינו ניצב מול עשו, ראש פתנים אכזר. יש לו מצוות רבות, אך מי יודע איזה מהן נעשתה כראוי. הוא שולח את מלאכי מצוות ברית מילה שנעשתה בתום וקדושה, היא בוודאי תשמיד את הרשע ואת רוח הטומאה תעביר מן הארץ.

דברי הימים

י"ז כסלו

ביום י"ז כסלו, שנת ג' אלפים תי"ד, נענו יושבי ארץ הוקדש לקריאת עזרא הכהן לשלח את הנשים הנוכריות, ושובו כולם בתשובה גמורה בהתעוררות רבה, כמבואר בדברי הנביא:

"וכהתפלל עזרא וכהתוודותו בכה ומתנפל לפני בית האלוקים ונקבצו אליו מישראל קהל רב מאד אנשים ונשים וילדים כי בכו העם הרבה בכה. ויען שכניה בן יחיאל מבני עילם ויאמר לעזרא: אנחנו מעלנו באלוקינו ונשב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש מקווה לישראל על זאת. ועתה נכרות ברית לאלוקינו להוציא כל נשים והנולד מהם בעצת ה' והחרדים במצות אלוקינו וכתורה יעשה, קום כי עליך הדבר ואנחנו עמך חזק ועשה! ויקם עזרא וישבע את שרי הכהנים הלויים וכל ישראל לעשות כדבר הזה וישבעו. ויקם עזרא מלפני בית האלוקים וילך אל לשכת יהוחנן בן אלישיב וילך שם, לחם לא אכל ומים לא שתה כי מתאבל על מעל הגולה. ויעבירו קול ביהודה וירושלים לכל בני הגולה להיקבץ ירושלים, וכל אשר לא יבוא לשלושת הימים כעצת השרים והזקנים, יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה. ויקבצו כל אנשי יהודה ובנימין ירושלים לשלושת הימים, הוא חודש התשיעי בעשרים בחודש וישבו כל העם ברחוב בית האלוקים מרעידים על הדבר ומהגשמים. ויקם עזרא הכהן ויאמר אליהם: אתם מעלתם ותשיבו נשים נכריות להוסיף על אשמת ישראל. ועתה תנו תודה לה' אלוקי אבותיכם ועשו רצונו והיבדלו מעמי הארץ ומן הנשים הנוכריות. ויענו כל הקהל ויאמרו קול גדול: כן כדברך עלינו לעשות!"

ר"ת	יציאית השבת	כניסת השבת	ירושלים
17:53	17:15	16:00	ירושלים
17:49	17:17	16:14	ת"א אשדוד
17:49	17:14	16:03	חיפה
17:54	17:19	16:18	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

הנוד
לנער

פיתרון? - רק מושלם!

אחד מאבני הנגף המרכזיים בדרכו של המנחם או האב להביא לשינוי בתפיסת חייו של הנער, הינו הרצון לפתור את הבעיה בצורה חלקית! למה חלקית? – ישאל כל אחד. תשובתו: האם העלית פעם בדעתך שאתה עצמך עלול להיות מרכיב בבעיה?! כל הורה מעוניין לפעול שינויים אצל ילדו. מעטים מוכנים לפתוח תיבות פנדורה שלהם כדי לגלות בעצם מהיכן התחיל הכול...

שורשיה של בעיה זו, נעוצים בבעיה נוספת: האם אנו מעוניינים לפתור את הבעיה של הילד או את הבעיה שלנו?! מרביתנו נענה את התשובה הבאה באם לא נחטא לכנות: מבחינתי, חשוב דבר אחד. התוצאה! אני מעוניין שהילד 'יתקתק' סדרים בישיבה; יצליח בלימודים, יתקבל בחברה וכו'.

חשוב מאוד להפנים, שבעיות יש לפתור ברמת השורש. וכשמגיעים לשורש, ניתן לפעמים להגיע למחוזות רחוקים...

כבר שוחחנו בעבר על הנזק הרב הנגרם מהדחקה מתמשכת של רגשות. כתבנו את הקטעים הבאים:

"ראיתם פעם ילד מסתיר את עיניו בכפות ידיו ובטוח שאיש לא רואה אותו?... לפעמים אנחנו אותו ילד. יש לנו רגשות, רגשות ערים וגועשים, ובסיוע כפות ידנו הקטנות אנו מנסים להדחיק אותם, בטוחים שהם לא קיימים עוד... אך הם קיימים ועוד איך. קיימים ופעלים בעוצמה רבה בתוך תוכנו. רק אנחנו מתעקשים לעצום עיניים, ובכך בעצם מפסידים את הסיכוי להתמודד מולם..."

"היכולת להגדיר רגשות היא אחד המרכיבים האלמנטאריים של אינטליגנציה רגשית. זו היא יכולת נרכשת. ילד קטן אינו מסוגל להגדיר צער של עלבון, הפסד או החמצה. כשהוא שומע מילים שמנסחות את תחושותיו, 'אתה מאוכזב', 'אתה כועס', 'אתה פגוע', הוא חש הקלה מידי ומקבל כוחות להתמודד... אויב נסתר הוא אויב שקשה להתמודד מולו. לכן הרגשות התת-מודעים, קשים לפיתרון. נעזור לילד להגדיר את הרגשות, לא להדחיקן."

אביו של יצחק, מצא עצמו מתמודד מול נער ה'מוטס' מידי שבועיים מן הישיבה; חש שנאה ללימוד ומרכיביו; נוטה להסתגר בכופות, ולאחרונה, שולח ידו בגניבות... בפנייתו ליועץ, הביע את תסכולו מהתנהגותו המבישה של הבן וציפה לפיתרון שיביא תוצאות מעשיות. במהלך השיחה, זיהה היועץ מטען אדיר של רגשות מודחקים. הסתבר כי בצל האב ניצבת ילדות עשוקה ועוד שלל צרות שהודחקו 'באומץ וגבורה' במהלך שנים. כשאדם עמל לדחוק רגשות, הוא לוחם גם ברגשות סביבתו. רגשות של ילד הנתקלות בחומה של הדחקה, הופכות למטען מסוכן שהתנפצותו היא עניין של זמן..."

תמכין דאורייתא

"וירא כי לא יכול לו, ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עימו" (ל"ב, כ"ו)

יבואר על פי מה שדרשו חז"ל (פרק ג"ה) בפסוק "והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, והנה ה' ניצב עליו". תנא, עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה, יורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה. בעו לסכניה, מיד "והנה ה' ניצב עליו". ופירש רש"י: ניצב עליו לשומרו.

כי האבות הקדושים, הם בעצמם המרכבה וכבוד ה' חופף עליהם כל היום לבל יקרב נגע באוהלים. וזהו המכוון בפסוק "וירא כי לא יכול לו", המלאך ראה כי ליעקב לא יוכל לעולם, מכיוון שה' ניצב עליו לשמרו ולא יגורו רע. לכן "ויגע בכף ירכו", מורה על הדורות הבאים שכבר לא יעמדו במדרגה זו שהשכינה תתייצב למראשותם, ואך שם תהיה דריסת רגל לחיצונים.

עוד יבואר "ויגע בכף ירכו", כפי שפירש בזהר הקדוש, רומז לתמכין דאורייתא, אלו העמודים המחזיקים בעץ החיים לבל יימוט ועושים פרקמטיא לתלמידי חכמים. כי הנה ביעקב עצמו שהוא 'הקול קול יעקב', קולם של תלמידי חכמים המצפצף בבתי כנסיות ובתי מדרשות, לא יכול שרו של עשו נלגוע. על כן הוא שולח יד בעמודי התורה אלו התומכים בלומדים, ומכניס בליבם מחשבות רעות שיחדלו מנדיבותם. ישמעו עמודי התורה ויסיפו לקח. (כסף מזוקק)

מפראות

"ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" (ל"ב, ו')

הקשה רבנו בחיי: הלא הצאן חשוב הרבה יותר מן השוורים והחמורים ועל כן נקרא שמו "עשתרות" שהוא עיקר השבח העשירים. מדוע אפוא נקט יעקב תחילה 'שור וחמור' ורק לאחר מכן - 'צאן'?

אמנם במושגים של עשירות, הצאן נחשב לדבר חשוב ומבוקש יותר משוורים וחמורים, אך לעניין קרבנות ומעשרות, השור חשוב יותר מחמת שהוא הגדול במינו. וכן תמצא בכל פסוקי הקרבנות, השור קודם לצאן. ומה עניין קרבנות ומעשרות לכאן?

משל למלך ששמע על יהודי מנתניו שהתעשר עושר רב עד שרוזנים ושרים, שרים עליו שירי הלל. הזמינו המלך לארמונו ושאל: בכמה מסתכם רכושך? היהודי השיב: אסור לביתי ואערוך את חשבונותי! אחר ימים שב ואמר: בחמשה עשר אלף שקלים! זעף המלך: למה תשטה ביי? הלא יערות עד בכל רחבי המדינה רשומים על שמך?! היהודי השיב בענווה: מלכי הרם! את היערות הללו כמו גם את הממון הספון בכספותיי, ביכולתך להחרים ממני ברגע. אלו לא נחשבים לרכושי. חמשה עשר אלף שקלים, זהו הממון שהפרשתי לצדקה. זהו רכושי האמיתי!

בצורה דומה השיב יעקב לעשו: הרכוש הרב, כולו שלך. ביכולתך לעשות בו כטוב בעיניך. רכושי הוא רק אותן בהמות שהפרשתי מעשר: "שור וחמור וצאן"... ויפה נקט שור וחמור תחילה שהם החשובים למעשרות. (חתם סופר)

"קטונתי מכל החסדים" (ל"ב, י"א)

כאשר מרבה אדם במצוות צדקה וחסד, על ידי כך הוא זוכה לענווה ונעשה שפל בדעתו בפני כל אדם. זהו שאמר יעקב אבינו: "קטונתי", נעשיתי קטן ושפל בעיני, כיצד? "מכל החסדים", על ידי שהרבותי לעשות חסד. (מאמר מרדכי)

"אלוף תימן אלוף מבצר אלוף מגדיאל" (ל"ו, ט"ו)

אמרו חז"ל (סוכה כ"א): מנין שאפילו שיחת תלמידי חכמים צריכה לימוד? שנאמר "ועלהו לא יבול".

יבואר על פי שביאר הבעל שם טוב הקדוש בפסוק "אלוף תימן וגו'". כי הנה הדיבור שבפי האדם באמצעות תיבות ואותיות, שורשו באותיות ותיבות התורה הקדושה שהן כלי לאורו יתברך, והאות הראשונה שהיא אל"ף, היא משכן האור. והנה כשמדבר אדם דיבורים בטלים ר"ל, בזה לוקח אותיות קדושות ובכללן את האות אל"ף, ומכניס לתוך בית כלא, שמעתה האותיות הללו אסורות בתוך דברי שטות. ואיך יחזור לקדושה? על ידי שאותו אדם פותח פיו בחכמה בדברי תורה ותפילה, נכנסת רוח חיים באותיות הכלואות והן שבות לשרשן. זהו "אלוף תימן", אל"ף הוא אל"ף – אלופו של עולם, תימן, תמיהה ופלא ש"אלו"ף מבצר" – האות הקדושה הזו נתונה בתוך מבצר מאחר ושחו בה שיחה בטלה. ומה היא? "אלוף מגדיאל" – על ידי שישבו לדבר עם האל"ף דברי תורה, היא תשוב ותגדל עד שתחזור לשורשה.

זו כוונת חז"ל: אפילו שיחה בטלה של תלמידי חכמים, איך מעלים אותה? צריכה לימוד! - על ידי לימוד תורה.

קריאת שמע - א'

זמן קריאת שמע של שחרית, הינו משעה שיוכל לזהות אדם מוכר ממרחק של ארבע אמות, עד סוף שעה שלישית משעות זמניות. שעה זמנית מתקבלת, אחר שמחשבים את היום מעלות השחר עד צאת הכוכבים ומחלקים את הזמן המתקבל ל-12 חלקים שווים. 3 שעות זמניות הם רבע יום בדיוק.

בקריאת שמע אנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים. אנו מכריזים שה' הוא האחד והמיוחד ומוסרים נפשנו להריגה על קדושת שמו. הקורא קריאת שמע ואינו מכוון לקבלת עול מלכות שמים בפסוק ראשון שהוא "שמע ישראל" ופסוק שני שהוא "ברוך שם כבוד מלכותו", לא יצא ידי חובתו.

מה בין קבלת עול מלכות שמים שבפסוק ראשון לפסוק שני? פסוק "שמע ישראל" נקרא "ייחודא עילאה" - יחוד עליון! אנו מכריזים שבורא העולם הוא האחד המיוחד. אחד שאינו מן המניין! לא 'אחד' כזה שסופרים: אחד, שתיים, שלוש... רק 'אחד' כזה שבא לשלול כל מציאות אחרת! הוא ואין בלתו. הרי שכל העולם הזה עליו ניצבות רגלינו, אינו אלא דמיון. כל הכוחות והמעצמות שסביבנו, הם אלילי כזב. לאמתו של דבר אין דבר בכל העולם זולת מציאות הבורא יתברך!

פסוק "ברוך שם", נקרא "ייחודא תתאה" - יחוד תחתון! בו אנו מעידים, כי מכיוון שברצונו יתברך נבראו ונשתלשלו עולמות עד העולם השפל הזה בו אנו עומדים, הננו מודיעים בזאת, כי גם בתוך העולמות הללו שנבראו, הכל מתנהל בהשגחתו יתברך, ובכל חפץ וחפץ ניתן למצוא את אור ה' הגנוז.

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין, בהיותו נער קט, שאל את בעל התניא מלאדי: אם אנו מוסרים את נפשנו בפסוק "שמע ישראל", כיצד פותחים לאחר מכן ב"ואהבת"? הלא כבר מסרנו נפשו להריגה ושוב אין מי שאוהב?! בעל התניא השיבו: לזאת אנו אומרים מקודם את פסוק "ברוך שם"... בברוך שם כבוד מלכותו, אנו בעצם אומרים שלמרות שיש עולם, כל כולו מלא אהבת השם...

מי שנוכח שסיים פסוק ראשון או שני ולא כיוון בהם, יחזור עליהם בלחש, או ימתין שעה קלה ואז יחזור. סיים את כל הפרשה ונזכר שלא כיוון בפסוק ראשון, חוזר לראש.

בזוהר הקדוש מובא פעם, שלושה הלכות ששמע רבי שמעון בר יוחאי בישיבה של מעלה: "מאן דפסק יתפסק, מאן דקצר יתקצר, מאן דקצר יתארך". ביאור: 'מאן דפסק', מי שמפסיק מדברי תורה לדברים בטלים, 'יתפסק', יפסקו חייו מן העולם. 'מאן דקצר', מי שמקצר באמירת אמון ולא מאריך בו בנעימה, 'יתקצר', יתקצרו חייו מן העולם. 'מאן דקצר', מי שאומר אל"ף של אח"ד, עליו לחטוף את האל"ף ולקצר בקריאתה ולא יתעכב באות זו כלל. והעושה כן, 'יתארך', יתארך חייו בעולם!

פניני דברי יאשיהו

סוד האושר

עשיר גדול איבד טעם ברכושו הרב והחליט לחפש את אושרו. הוא מכר את ביתו המפואר ואת מטלטליו הרבים, המיר את הכסף בצרור יהלומים ויצא לדרך.

בכל עיר אליה הביאהו רגליו, תר אחר אנשים מאושרים שיעמידוהו על סוד האושר. איש לא הבין מדוע עשור הרב לא מצליח לספק לו את האושר המיוחל.

אגב נדודיו, הגיע לביתו של חכם נכבד ונשוא פנים. כדרכו פתח בתיאור עושרו הרב, הדיכאון שהשתלט עליו ומסעותיו הבלתי נדלים אחר האושר. בסיום, הציג את צרור היהלומים בו המיר את רכושו והפליט אנהה קורעת לב... לפתע פתאום זינק החכם ממוקומו, חטף את צרור היהלומים מידי ונמלט מבעד לדלת הפתוחה... גנב!!! בקעה זעקה מגרוננו והוא החל דוהר במורד המדרגות. היה זה מחזה לא שגרתי לראות סוחר לבוש הדר דולק בעקבות חכם נכבד וקורא: גנב!!! עוברי אורח נמרצים תפסו בו ומיהרו לעשות בו שפטים הראויים למטורפים כמזהו.

אחר שנמלט מן האגרופים הקמוצים והחל תועה ברחובות מתוך בכיות קורעות לב, הגיח לפתע החכם למולו מחויך והושיט את צרור יהלומיו... בכייתו של הסוחר התחלפה בצחוק. לראשונה מזה שנים ארוכות חש את טעמו של - אושר!

לאורם נלך

האדמו"ר הקדוש והמקובל רבי דוד אבוחצירא "עטרת ראשינו" זיעועכ"א - י"ד כסלו תר"פ

הדתות השונות שבמרוקו. גזירת שמד הוכרזה על היהודים וגרמה בכל מקום לתאניה ואנייה.

ליל שבת קודש אור ל"ד בכסלו, לבש רבנו בגדי חול שחורים ושקע בשרעפים עמוקים. מיד בתום הסעודה, הסתגר עם אחד מבחירי תלמידיו בעליית הגג, כשבידיו ספר שער הכוונות לאריז"ל. יושבי סיראני נתקפו חיל ורעדה. בעצם יום השבת הגיעה בשורת האיוב כי העיר מקופת בגדודיו של הרוצח. שכירי חרב שוטטו בין הבתים וציוו על אנשים נשים וטף להתרכז ברחבה גדולה שבפאתי העיר, שם יוצאו להורג במעמד פומבי. צעירים שכוחותיהם עמדו להם, פתחו מיד במנוסה לעבר היערות, אך הזקנים, הנשים והילדים, נותרו בעל כורחם בעיר. רבינו בחר להישאר בחיק עדתו. בשעה היעודה הפציע רבנו מחדרו כשפניו דומות למלאך ה' צבקות, ויצא בראש מורם לעבר גיא ההריגה. אחריו צעדו בסך אלפי תושבי עירו.

אחר כברת דרך, התרחש הפלא הנורא: באורח לא מובן הודיעו הפורעים כי לא יטבחו בתושבי העיר ותחתם יכלו זעמם ברבינו לבדו... פתאום הבינו הכל כי רבינו בחר להיות מזבח כפרה לעדתו. בחמת רצח עקדו אותו הפורעים לקנה תותח וירו פגז שעיימו פרחו נפשו הטהורה בסערה. עדי ראייה העידו כי חזו בשלוש יונים צחורות שפרחו מתוך קנה התותח, סוככות בכנפיהן על הצדיק... למרבה הפלא, נותר גופו של רבינו שלם לחלוטין, למעט תזוזה בעצם הקיבורת. בכך זכה רבינו לייעוד עליו הצטער כל ימיו - למות על קידוש השם! זיעועכ"א.

רבינו נולד בשנת תרכ"ו לאביו מרן רבי מסעוד שהיה בנו של קודש הקדושים ה"אביר יעקב", ראש שושלת אבוחצירא ומנהיגה של יהדות מרוקו. בילדותו התחנך על ברכי סבו הדגול שלא חשך ממנו חיבה והערכה והכניסו בגן עדני החכמה, לטעום מצוף נפלאות התורה והסודות הכמוסים העוברים בקרב המשפחה.

לא קלים היו ימיו של רבינו. עם הגילויים להם זכה, פקדו אותו צרות רבות ורעות, כשאשת נעוריו נלקחת ממנו בדרך טראגית, אשתו השנייה אף היא מסתלקת בדרך זו, ומאוחר יותר קובר בצער רב שבעה מבניו. בגדלות רוחו בירך על הרעה כשם שמברכים על הטובה וצעד בנתיב ייסוריו בענווה ודומיה. רק בן אחד השאיר בעולם אחר הסתלקותו, ואף הוא לא האריך ימים. "צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה: לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא!?"

את עדתו הגדולה שבריסאני, הנחה בחסד וברחמים, כשבניה נכרכים אחריו בעבותות אהבה. בימים העגומים שמשנת תרע"ז, אז גמרו קנאים מוסלמים לפרוק מעליהם את עולה של מלכות צרפת, היה רבינו לעדתו משענת רוחנית וגשמית כאחד. בגדלותו ניווט את ספינתו בשטף המים הזדוניים, לא מניח לנוסעיה ליפול בזרועות הייאוש. עם ניצחונם של גדודי המוסלמים על הצבא הצרפתי, פנו הללו ללחום בבני

מאמר החכם

הימים, הם גשרים לצלוח עליהם את ים החיים. אם תשרוף אותם, איך תגיע ליעדך?

הכר נא למי החותמת

זעקות שוד ושבר ניסרו בחוצות העיר חאלב. בכל פינה נראו אנשים מליטים ראשיהם בידיהם, מבכים מורה ליקירם שנספה במגפה המשתוללת. שיירות צפופות של עגלות נראו עושות את דרכן אל מוחץ לעיר כשצלידן גברים ונשים הנמלטים ברגליהם טרם תדביקם הרעה ומתו.

בתוך הבוקה-מבוקה-ומבולקה שנשחררה, נראתה קבוצה ישישים מטובי העיר מחישה פעמיה לעבר ביתו של רב העיר, הגאון הצדיק רבי שלמה לניאדו. רבי קדוש! פרצו בבכי קורע לב. מגפה משתוללת בעירך ובני עדתך נופלים כעמיר מאחרי הקוצר. מה לכם מחשים לעת כזאת?! הן גווענו כולנו אבדנו...

מצחו של הגאון הקדוש נחרש קמטים. ניכר היה שלא שיער עד היכן הדברים מגיעים... בעוד עדת המכובדים מצטנפת לה בירכתי החדר, מביטה בהערצה ברב השוקע בשרעפיו, פילחה את הדממה יללת מוות. חכם שמעון, הזקן הנכבד ונשוא הפנים קרס ארצה מעולף... צבע פניו המוריקות סיפר הכול. הזקן נפל במגיפה.

המראה הקשה פילח את לבבו הרחום של רבי שלמה כחץ שחוט. הוא הלם על השולחן בהחלטיות והורה להזעיק את משמשו המסור.

משמשו של רבי שלמה היה במשך כל חייו חידה סתומה. זקן בעל מום מדוכא בייסורים ושתקן מופלג. לא אחת ביקשו רבני העיר להחליפו ביהודי בריא ובעל הופעה מרשימה, אך רבי שלמה דחה הצעות אלו בתוקף.

גונח כדרכו הגיח המשמש מאחד מחדרי הבית והתייצב באימה מול רבו. הנכבדים הורו בעדינות לעזוב את החדר ורבי שלמה נותר להתייחד עם משמשו אחרי דלת מוגפת. דקות ארוכות אחר שכילה רבי שלמה את דבריו, נותר המשמש לשבת על מקומו, מרטיט בכל איבריו וחיוור כבר מינון. אט אט התאושש והחל מניע את ראשו אנה ואנה לאות סירוב. מעולם לא אמרתי 'לא' לבקשה של הרב. אך דומני כי הפעם אאלץ לסרב...

רבי שלמה הישיר מבטיו לעבר המשמש הגידם ונקש על שולחנו קצובות. כמה שנים אתה בעל מום? ראשו של המשמש הזדקף. חמישים ושתיים, רבי קדוש... אם תשמע לדברי, תרפא ממומך! המשמש הביט ברבו הקדוש כלא מאמין והרעד הבלתי נשלט שב לתקוף אותו ביתר שאת. רבי, אני מפחד! רבי שלמה הפטיר בתקיפות: זו הוראה!...

בצעדים כושלים שירך המשמש את רגליו לעבר בית הכנסת הגדול... עוד מעט

תסתיים תפילת ערבית ואז תגיע שעתו לפעול. עם סיום התפילה, התייצב גבאי בית הכנסת כהרגלו בפתח וקשקש במפתחותיו כדי להאיץ באחרוני המתפללים לעזוב. השמש רוקן בלאט מספר מדפים בארון הספרים הגדול ודחק עצמו אל החלל שנוצר. בזהירות סגר על עצמו את דלת הארון והמתין לקול סיבוב המפתח במנעול.

זהו. בית הכנסת נעול. בשעת חצות, אמר הרב, הם יגיעו לפה בהמוניהם. אי ואבוי! הם יגיעו, השדים והמזיקים המפקחים על המגיפה המשתוללת. שלשה מהם יעלו על הבימה ויחלו להכריז את שמות הקרבנות החדשים שייגבו ביום הבא. עליו יהיה להסות בהם ולהציג בפניהם את המכתב שמסר לו הרב. האם יאזור כוח?

הפחד תקף אותו בגלים והקפיא את דמו. לבבו הלם בקרבו בפראות ובדמיונו הסכית לקול שערותיו הסומרות בזו אחר זו... אם הייתה הרשות בידי, היה פורץ ברגע זה מן הארון ונמלט מבעד לחלון. ברגע הנקוב הוצף חלל בית הכנסת צלליות מרצדות. הספסלים הרבים שאיישו במשך היום מתפללים יראים וכשרים, התמלאו דמויות מוזרות, חצויות ומשולשות, בעלי מומים כאלו ואחרים, שנדחפו אלו בתוך אלו תוך שאגות ויללות.

במקומו שבארון הספרים, חש שאחרון כוחותיו עוזב אותו. עוד רגע וגווייתו מתגלגלת בחבטה אל רצפת בית הכנסת... רק מבטיו הנחושים של הרב שצפו מול עיניו החזיקו בנשמתו לבל תפרח. שלושת המזיקים 'החשובים' התגלו כדמויות מצמררות שההסתכלות בהן לבדה, בכוחה להמית. הוא בהה בהם כמי שכפאו שד. הנה הם מטפסים על גבי העמוד. הגדול שולף את הדף ו... רויץ! ציווה עליו קול פנימי. אך הפחד שיתק אותו.

הנה הוא פוצה את פיו... כמו יד נעלמת אחזה בו והדפה אותו החוצה מן הארון. הוא טס כחץ מקשת לעבר העמוד ותקע את מכתבו של רבו נגד עיניהם הנדהמות של הבריות המעוותות...

אחר מספר רגעים הכריז ראש החבורה: מול חתימתו של קודש הקודשים רבי שלמה לניאדו, לא נוכל להילחם! כולנו עוזבים ברגע זה את העיר...

בין רגע התרוקן בית הכנסת הגדול מן הרוחות, ורק אז התפנה המשמש להביט בפלא הנורא: מומו הנציח, היה ואיננו! הוא שלם בכל איבריו ובקרבו מקננים כוחות עלומים. ביום המחרת עצרה המגיפה, והמון יהודים שנזכרו בפלא הנורא, חזרו בזכותו בתשובה שלימה.

חוש הריח

בעודנו עוסקים במערכת אבריו וחושיו המופלאים של אדם, אי אפשר שלא להביא את דברי חז"ל המעוררים בעניין זה: אמר רבי שמעון בר יוחאי: משל למלך בשר ודם שבנה פלטין והבריות נכנסין לתוכה ואומרים: אילו היו העמודים גבוהין, הייתה נאה. אילו היו הכתלים גבוהין, הייתה נאה. אילו הייתה תקרה גבוהה, היעתה נאה. שמא יבוא אדם ויאמר: אילו היו לי שלש עיניים... אילו היו לי שלוש רגליים היה יפה לי... אתמהא!... הקדוש ברוך הוא ובית דינו נמנין על כל אבר ואבר משלך ומעמידך על מכוונך! שנאמר: "הלה" תגמלו זאת עם נבל ולא חכם, הלווא הוא אביך קונך הוא עשך ויכוונך" (דברים ל"ב).

בהתבוננות בפלאי האף, זעקת האמונה וההשגחה מהדהדת במיוחד. וכה אומרים חז"ל: מלך בשר ודם בונה פלטין, ואם נתן ביב על פתחה, אינו נאה. מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ברא האדם הזה ונתן ביבו על פתחו והוא נאה והוא שבחו! (בר"ר י"ב).

בלא לשים לב, חוש הריח מסייע לנו בהמון תחומים בחיים. לפעמים, סיוע קריטי. לולא חוש הריח, כיצד היה אדם מזהה סכנת אש ונמלט מחמתה מבעוד מועד? אחד מתפקידיו המרכזיים של חוש הריח הוא כמובן לזהות קלקול במאכל ולמנוע את אכילתו. דווקא תפקודו העיקרי של החוש, אינו מורגש דיו. חוש הריח מסייע לגוף להפריש ריר (רוק) בשעת האכילה, כדי ללוש את

המאכלים ולהביאם פנימה בצורה נאותה. לולא ריר זה, פעולת אכילה פשוטה, הייתה הופכת למסובכת ומורכבת. חוש הריח גם מעורר את תיאבון האכילה בקרב אנשים תפסי מחשבות המזניחים מטבעם את צרכי גופם.

בדומה לחוש השמיעה, הרי שבשונה מהמקובל לחשוב, הריח אינו שוכן בחפץ כי אם במוח! כל מוצר בעולם, מפיץ סביבו חלקיקים זעוריים הנישאים על משבי אוויר שחולפים בסביבתו. מערבולות האוויר טעונות החלקיקים, חודרות אל האף, מטפסות עד למעלה מגשר האף ושם מצמידות את המולקולות לשני משטחי חושה בגודל של 3 סנטימטרים מרובעים כל אחת. אלפי שערות זעוריות הנעות בתוכי האף בתוך שכבת ריר דקיקה, שואבות את המולקולות ומעוררות את פקעיות הריח שביניהן. ככל שהאדם שואף חזק יותר, השערות נעות חזק יותר ומגררות את הפקעיות בהתאם. המולקולות נוגעות במשטחי החושה המכילות עשרה מיליון תאי עצב קולטנים, והללו משגררות את השדרים אל קליפת המוח, בקרבה נבחן הריח המתאים לכל מולקולה.

חוש הריח הוא בעל עוצמה חזקה פי 25,000 מחוש הטעם. בעוד כדי להרגיש טעם של מוצר, יש צורך בטיפה אחת של טעם לפחות, חוש הריח מופעל באמצעות מולקולה אחת בודדת! אנשים סטנדרטיים מסוגלים להבחין באלפי ריחות בודדים, אך מומחים כמו ייננים השופטים יינות לפי ארומה, יודעים להבחין בין 10,000 ריחות ויותר.